BAŞMUHARRİRİ:
Ahmet Emin YALMAN
Vatan Evi
Cağaloğlu Molla Fenarî sokağı 30 - 32
Telefon 24136. Telg. VATAN Ist.

Pazartesi
28
EYLÜL
1942

VATAN

Yıl : 3 — Sayı : 712
«DOĞRUYA DOĞRU - EĞRİYE EĞRİ»
Fiyatı 5 Kuruş

Millî Müdafaa tahvilleri

Her tarafta M. M. İstikraz tahvillerine, Millî Şef'in irşatlarına uygun derin bir ilgi gösteriliyor

Barbaros ihtifali

Eşsiz Amiralin türbesi önünde merasim yapıldı

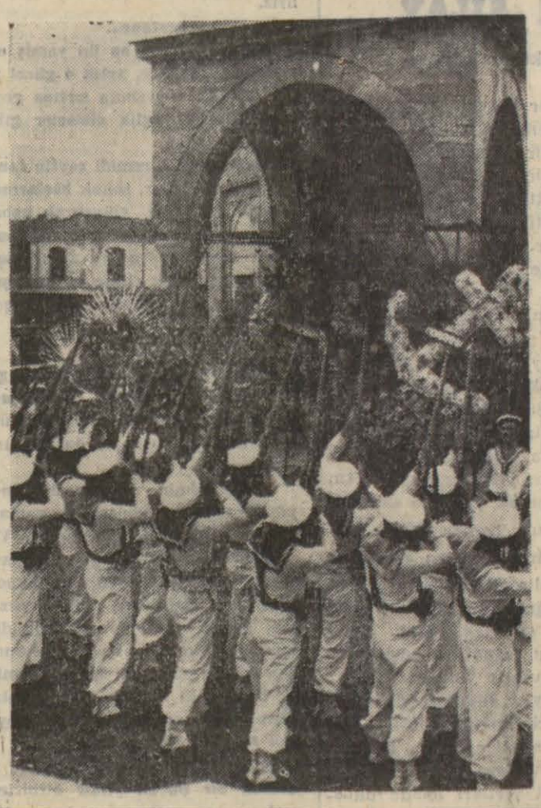

Denizci erlerimizin havaya ateş torenı ve geçit resmi

Afrikadan Röportaj

Afrikanın garbine, Atlantiğe doğru

Yazan: **Ahmet Emin YALMAN**

Geçen mektubumun sonunda minareli bir kasabanın civarında bir yere indiğimizden bahsetmiştim.

Tayyareden çıkınca, vali muavini ile mıntaka komiseri bizi karşıladılar. Doğruca vali muavininin evine gittik. Geri bir muhiti kendi zevk ve ihtiyacına uydurmak bu kadar olur. Basit malzemeden yapılmış bir katlı, üç odalı ev, güzel bahçesile, insanın içini açan terasile küçük bir saray hissini veriyor.

Biraz sonra komiserin eşi geldi. Harp çıkınca İngilterede bulunuyormuş. İşsiz kadınların seyahatine müsaade edilmediği için kocasının kâtibi olarak çalışmak ve bir erkek memurun böylece yerini alarak harp maksatları için çalışmasına imkân bırakmak taahhüdüyle buraya gelebilmiş.

Kadın bulunduğu yerlerde muhiti ilerletmek için kocasının sarfettiği gayretlere iştirak edebildiğine memnun... Afrikanın göbeğinde yaşamağı Londrada ömür sürmeğe tercih ediyor.

Kocaman bir ak amber ağacının gölgesinde çaylarımızı içerken, Ankara radyosunu dinliyoruz. Sesi hiç pürüzsüz aksediyor.

Şehri dolaşmağa çıkıyoruz. Vilâyetler yatmakla beraber evine uğruyoruz. Burası bir vakit Darfur sultanının sarayı imiş. U.

(Devamı: Sa. 3, Sü. 2; de))-(

Vilkie dedi ki:

Rusyaya en iyi yardım Hakikî ikinci cephe kurmaktır

"Rus kayıpları 5 milyondur. Yiyecek, giyecek ve yakacak kıtlığı baş göstermiştir. Bununla beraber Rusyada hiç kimse savaştan vazgeçilmesini ağzına bile almıyor,,

Vilkie Çine gitti

Moskova, 27 (A.A.) — M. Ruzveltin şahsî mümessili Vilki, yabancı gazetecilere verdiği yazılı bir demeçte bilhassa demiştir ki:

Şimdi kani oldum ki Rusyaya yapabileceğimiz en iyi yardım İngiltere ile birlikte Avrupada askeri şeflerimiz muvafakat eder etmez, derhal hakiki bir cephe kurmaktır. Askeri şeflerimizden bazıları, belki de âlenen teşvik edilmek ihtiyacındadır. Önümüzdeki yazı bekliersek çok geç kalmış olabiliriz.

Rus Haberler servisinin raporları da gösteriyor ki, şimdiye kadar yaptığımız bir kaç hava akını Alman milleti üzerinde tahrip edici ve maneviyat bozucu bir tesir yapmıştır. Rusya Almanya üzerine her gece binlik uçaklarla akınlar yapılmasını istiyor.

(Devamı: Sa. 3; Sü. 4 de) «»

İhtifalde genç deniz subayımız hitabesini okuyor

Büyük Türk denizcisi Barbaros Hayrettin ihtifali, her sene olduğu gibi bu sene de Beşiktaştaki türbesi önünde dün büyük merasimle yapılmıştır.

Merasimde Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar, Donanma kumandanı Amiral Şükrü Okan ile General Ziya Yazgan, Belediye Reis

(Devamı Sa. 2, Sü. 3 de) /«»/

Von Ribbentrop

Üçlü paktın yıldönümü vesilesile verdiği kabul resminde bir nutuk söyledi

Berlin, 27 (A.A.) — Alman Hariciye Nazırı Von Ribbentrop, bu akşam üçlü paktın imzası tarihinin ikinci yıldönümü münasebetile bir kabul resmi tertip etmiştir. Bu kabul resminde, İtalya büyük elçisi M. Dino Alfari ve aponya büyük elçisi General Oşima ile Macaristan, Romanya, Hırvatistan, Bulgaristan ve Slovakya elçileri, Alman başkomutanlık dairesi şefi Mareşal Keitel, Alman basını şefi Doktor Dietrich. Hariciye Müsteşarı Von Vaissaecker ve üçlü paktın kurulmasında hizmet etmiş olan devlet ve ordu adamları hazır bulunmuştur.

Von Ribbentrop, bu kabul resminde bir nutuk söyliyerek üçlü paktla birbirlerine bağlı devletler mümessillerini selâmlamış ve üçlü paktla Almanyaya bağlı devletler reislerinin isimlerini anmıştır.

M. Von Ribbentrop bu nutkunda üçlü paktın Almanya, İtalya ve japonya arasında Amerikaya karşı bir ihtar olarak ve tedafüi maksatlarla imzalandığını, fakat Ruzveltin bu ihtarı duymamazlığa geldiğini söyledikten sonra şöyle demiştir:

Almanya, İtalya ve japonya, bundan iki sene evvel Berlinde üçlü paktı imzaladıkları zaman, hedefleri, bilhassa, şimdi Amerika Birleşik devletlerine ihtarda bulunmaktı.

Bu üç memleket o zaman şunu söylüyorlardı ki, müttefik milletlerinin ve bu üç memleketin müt.

(Devamı: Sa. 3; Sü. 1 de) —

Cümhurreisimiz Ankaraya gittiler

Millî Şef, Nümune hastahanesinde Hariciye Vekilimizi ziyaret ettiler

Milli Şefimiz İsmet İnönü dün sabah Ankaraya gitmek üzere şehrimizden ayrılmışlardır.

İnönü Haydarpaşa'ya yanlarında Ordu müfettişi Orgeneral Fahrettin Altay, Kâzım Ozalp ve diğer bazı zevat olduğu halde gelmişler ve rıhtımda Dr. Lûtfi Kırdar, Orfi İdare komutanı, Parti idare heyeti reisi, emniyet müdürü, General ve Amiral'erle coşkun bir halk kütlesi tarafından karşılanmışlardır.

Reisicümhurumuzu uğurlamak için istasyonda bekliyen zevat arasında mebuslar, Dr. Adnan, Profesör Tevfik Sağlam, Profesör Ahmet Kemal, Basın Birliği mıntaka idare heyeti reisi Hakkı Tarık Us, Belediye reis muavini Rifat Yenel bulunuyordu.

Milli Şef kendisini uğurlamıya gelenlerin ellerini ayrı ayrı sıkarak iltifatta bulunduktan sonra trene binmişlerdir. Cümhurreisimizin anneleri, Bayan İnönü ve çocukları da aynı trende bulunmaktaydılar. Tren büyük bir halk kütlesinin ve teşyiç gelenlerin süerkli tezahüratı arasında tam 8 de hareket etmiştir.

(Devamı: Sa. 3, Sü. 3; de) =

Eden

"Artık bu işe kat'î olarak son vermek zorundayız „ diyor

Londra, 27 (A.A.) — Bugün pasif müdafaa mensuplarından 2000 üyenin Coventry'deki toplantılarında söz alan Hariciye Nazırı M. Eden şöyle demiştir:

Bu sefer kati olarak bu işe son vermek zaruretindeyiz. Bu işin 20 senede bir tekerrür etmesine müsamaha edemeyiz. İşimiz bitince, bu insanların tekrar aynı işe başlamalarını temin etmek yolunda yız. Bu, Büyük Britanya ile Birleşik milletlerin azim ve kararıdır.

M. Eden, mücadelenin uzun sürüp sürmiyeceğinin hiç kimse ta-

(Devamı Sa. 3, Sü. 7 de) (//)

Meksikada mihvere karşı tedbirler

Meksiko, 27 (A.A.) — Meksiko makamları cumartesi, Panama kanalından uçakla altı saat uzakta Sîopos devleti sınırlarında Almanlara ait çiftliklerde keşfedilen altı gizli hava meydanını tahrip etmişlerdir.

Meksika hükûmeti düşman uçakları tarafından hava meydanı olarak kullanılmalarına mâni olmak için 40 büyük çiftliğe el koymuştur.

S. Hoare'un beyanatı ve Ingiltere

Umumî cereyan

Nefret ve ihtilâf uyandıran ve bugüne kadar insanlığın mukadderatını taassubun oyuncağı yapan sebepleri ortadan kaldırmak yolundadır.

Londra, 27 (Başmuharririmizden telsizle) — Ingilterenin Madrid sefiri Sir Samuel Hoar'un gazetelerimizde haklı tenkitler uyandıran beyanatı, büyük elçi olduğu halde aynı zamanda parlâmento âzalığını muhafaza etmesinin neticesidir. Lord Halifax dahil olduğu halde bu şekilde bir kaç tayin vardır.

Sir Samuel Hoare diplomat sıfatile hariciye disiplinine tâbi olduğu halde parlâmento âzası olarak her şeyi söylemekte serbest olduğundan serbestisini kullanmış ve müntehiplerine hitaben bazı şahsi düşüncelerini söylemiştir. Söz sahibinin Laval'le beraber Habeş meselesinde zecri tedbirleri hükümsüz bırakan adam olduğunu ve vakit vakit ortaya koyduğu fikirlerin bugün Ingilterede hâkim gidişe uymadığını gözönünde tutmak lâzımdır.

Buradaki geniş temas ve tetkiklerime göre Sir Samuel Hoare'un ileri sürdüğü fikirler Ingilterede hüküm süren veya kök tutabilecek olan bir cereyanı temsil etmeyip umumi cereyan bunun tamamile zıddıdır. Umumi cereyan, nefret ve ihtilâf uyandıran ve bugüne kadar insanlığın mukadderatını taassubun oyuncağı yapan müsebbipleri ortadan kaldırmak yolundadır.

Ahmet Emin YALMAN

Fenerbahçe - Beşiktaş

Rövanş maçını 3-0 Fenerbahçe kazandı

Yukarıda: Fenerbahçe - Beşiktaş; aşağıda: Istanbulspor - Vefa maçlarından iki safha

Lig maçları

Beşiktaş 2 - Beykoz 1
D.Paşa 7 - K.Paşa 1
Vefa 1 - İ.Spor 1

[Maçların tafsilâtı ve diğer spor haberleri 4 üncü sayfamızdadır.]

Şark cephesinde

Ordu Şefleri, B. Hitlerden takviye istemişler

Stalingratta muharebe şiddetle devam ediyor

Alman tebliği

Berlin, 27 (A.A.) — Alman orduları başkomutanlığının tebliği:

Kafkasyanın şimal batısında Tetek'te, düşman, şiddetli mukavemetine rağmen, derinliğine hazırlanmış mevzilerinden atılmıştır. Alman kıtaları, bir karşıhücumu püskürterek, Terek'te iki düşman taburunu imha etmişlerdir.

Hava kuvvetlerimiz, Tuapse ve Kostor limanlarını bombalamış ve bir düşman ticaret gemisini hasara uğratmıştır.

Stalingrad'ın merkezinde, piyademiz, hücumla, bir çok blokhavz sistemini ve evler bloku ele geçirmiştir. Piyademiz, Stukaların himayesinde, daha başka noktalarda da Volga'yı yarmıştır. Düşmanın şimalde baraj cephesine karşı yaptığı hücumlar püskürtülmüştür. Bir zırhlı tümen, bu hücumlar esnasında, hemen

(Devamı: Sa. 3 Sü. 6; da) «»

Fatih, Topkapıda...

Yazan : ZİYA ŞAKİR

— 36 —

Maiyetinde bulunanlardan bir çokları, yüzlerinde meserret tebessümleri parlıyarak galip hükümdara yaklaşıyorlar. Atının üzengilerini tutarak:

— Gazan, mübarek olsun sultanım...

Diye tebriklerde bulunuyorlardı.

Evet., bedbaht imparator Kostantin'in daima (Koca Türk) diye yâdettiği (2 nci Sultan Mehmet), tam elli dört gün süren çetin bir muhasara ve muharebeden sonra, giriştiği bu büyük gazanın şanlı ve şerefli neticesini almış.. (Fatih) unvanı ile beraber her türlü tebriklere ve takdirlere hak kazanmıştı.

Bu büyük ve tarihi hâdise, yalnız bir kalenin zaptından ve sadece, muazzam bir beldenin ele geçirilmesinden ibaret değildi... (Fatih) in siyasî dehası ve Türk kılıcının kahir darbesile, (şarkî Roma imparatorluğu) nun tahtı da devrilmiş.. çifte başlı kartalın tacı, Türk postallarının altında ezilmişti.

(Fatim) in bindiği (Canbulad) ismindeki beyaz at, (mukaddes belde) nin topraklarına ayak basar basmaz, ciban tarihinin (orta devri) kapanmış.. (son devir) denilen yepyeni bir devir açılmıştı. Orta Asyanın evlâtları, köhne Bizansın asırdide surları içinde şimdi yeni bir medeniyet şulesi uyandıracaklar.. Avrupa ile Asyanın birleştiği noktada, şark kültürü ile garp kültürünün arasında, bir ilim ve irfan köprüsü kuracaklardı.

Büyük tarihi hâdiseyi, müslümanların (Resulü ekremi) de vaktile keşfetmişti ve bu muazzam hâdiseden, 857 sene evvel:

[Leteftehennel Kostantaniyyete ve leni'mel emirü emiruhâ ve leni'mel cişü zâlikel ciş..]

Hadisi şerifi ile, (Kostantaniyye beldesini fethedecek kumandanı ve onun askerlerini) peşinen takdir ve tebcil eylemişti.

(Resülü ekrem efendimiz) in bu hadisi şerifindeki takdirlere mazhar olmak için müteaddit islâm kumandanları ve muhtelif islâm orduları, Bizans kalesinin - yani, Kostantaniyye beldesinin - etrafını sarmışlardı ve büyük fedakârlıklara katlanmışlardı... Fakat hiçbiri, (Fatih) ile onun kahraman askerlerinin kazandıkları büyük şerefe nail olamamışlardı.

Garp tarihçilerinden bazıları, (Fatih) in şu andaki vaziyetini, şöyle tasvir ederler:

[Şark mayısının bu parlak gününde.. güneşin keskin ve göz kamaştırıcı ziyaları bu vâsi, hazin ve fakat ulvî sahne üzerinde yükselirken (Sultan Mehmet), dehalar saçan gençliğinin büyük gayretile, nihayet muvaffakiyete ermişti. Önünden geçen muzaffer askerlerini temasa ederken, tam bir gurur ve heyecan içinde idi.

[Son iki asır zarfında, cihanın bütün milletleri tarafından yapılan yirmi muhasara, akim kalmıştı. Fakat (Fatih), gösterdiği şiddet ve gayret, sebat ve metanet, askerlerindeki ateşin cüret ve faaliyet, bilhassa topçusundaki hayrete şayan dikkat ve isabet sayesinde, emsalsiz bir zafer kazanmıştı.

[Şark hıristiyan beldelerinin asırdide kraliçesi - yani, (Bizans) şehri - müslümanların ve Türklerin sönmiyen arzu ve iştiyaklarına daimi bir surette meydan okumuş olan bu mağrur kale, şimdi artık Türklerin hâkimiyetlerine boyun eğiyordu.

[Devrinin en kuvvetli ordusuna kumanda eden, misli görülmemiş bir muhasaradan sonra bu on beş asırlık muazzam ve zengin beldeyi (feth) eden bu henüz yirmi iki yaşındaki yüksek hükümdarın şu anda hissettiği büyük meserret, nasıl tasvir edilebilir.

[At üzerinde, büyük sancağının altında, muhteşem hükümdarlığının bütün debdebelerile muhat olan (Sultan Mehmet), heybetli asker kütlelerinin şehre girişini, çok haklı bir gurur ile, uzun müddet temaşa etti... Artık bu galip kütleler, kısmen harap olan surlardan ve kısmen de kapılardan girerek; cereyanı kesilmiyen bir sel gibi, mağlûp beldeye akıp gitmektelerdi.]

Müdafiler, muvaffakiyetten ümitlerini keser kesmez, beş on dakika zarfında bütün surları terkedivermişlerdi. Artık Bizans kalesi, Türklerin her noktadan şehre girmelerine bir mâni teşkil edemiyecek hale geldi.

Haliç cephesinde de bir bahriye müfrezesi, cebrî hücum ile surları aşmıştı. Marmara sahillerindeki surların önünde de büyük bir faaliyet başlamıştı... Gemiler, tamamile karaya yanaştırılmıştı. Surlata merdivenler kuran Türk denizcileri de şehre atılıyorlar.. her tarafa dağılıyorlardı.

Haliç surlarına karşı yapılan taarruz, çok mühim safha'ar geçirdi... Zağnos paşa, gecenin karanlığından istifade ederek. dubalara asker doldurarak sahile yanaşıp surlara tırmanmak istedi. Fakat bu hücuma sevkettiği kuvvet, kâfi gelmedi.

Bunun üzerine cesur kumandan, bütün kuvvetini, muvakkat köprüden süratle (Ayvansaray) a geçirdi. Henüz ortalık aydınlanmıya başlarken bunları, surlar ile denizin arasına sıkışmış olan daracık kara parçasına sevketti. O şerit gibi ince ve uzun sahil kısmında, Ayvansaray köşesinden, (Unkapanı) civarına kadar, bir hücum hattı vücude getirdi.

Surların (ölü zaviyesi) içine girmiş olan bu hat hücum noktasına yerleşirken, Haliçteki Türk donanması da, sahile yaklaştı. Surları şiddetle bombardımana ve müdafilere ok yağdırmıya başladı.

Arkası var

Vapurda bir kaza

Dün saat 10 da Üsküdardan kalkan vapur Kızkulesi açıklarına geldiği sırada yolculardan Ahmet oğlu Recebe fenalık gelmiş ve muvazenesini kaybederek güverteden denize düşmüştür. Recep etraftan yetişenler tarafından kurtarılmıştır.

Yanlışlıkla zehir içmiş

Zincirlikuyuda 85 sayılı evde oturan 18 yaşında Ismet adında bir genç kadın dün yanlışlıkla ilâç yerine zehir içmiş ve sancılanarak baygın bir halde Beyoğlu hastahanesine kaldırılmıştır.

Vaka etrafında tahkikata başlanmıştır.

Şehir Haberleri

Fen ve Edebiyat Fakülteleri

Her iki binanın temel atma töreni Cümhuriyet Bayramında yapılacak

Oğrendiğimize göre, bundan bir müddet evvel yanan Zeynephanım konağı arsasında yapılacak olan Istanbul Universitesi Fen ve Edebiyat fakülteleri binaları için hazırlanan projeyi Nafıa Vekâleti tasdik etmiş ve bu büyük inşaatın iki kısma ayrılarak yapılmasına karar verilmiştir.

Birinci kısım inşaat birinciteşrin sonunda başlıyacaktır. Birinci kısım inşaat için 845 bin lira tahsisat ayrılmıştır.

Bu inşaat ilkbaharda ikmal edilmiş olacak ve bundan sonra ikinci kısım inşaat başlıyacaktır.

Her iki yeni fakültenin inşaatı 943 ders yılına kadar tamamlanacaktır. Mezkûr fakültelerin temel atma merasimleri Cümhuriyet bayramında yapılacaktır.

Barbaros ihtifali

(Başı 1 incide)

muavini Lütfi Aksoy, askerî ve mülki erkân ile vapurcular ve deniz teşekkülleri mensupları, kalabalık bir halk kütlesi hazır bulunmuştur.

Törene tam 10 da Deniz bandosunun çaldığı ve hazır bulunanların hep bir ağızdan söyledikleri İstiklâl marşı ile başlanmış ve bu esnada Limanda bulunan vapurlar da düdüklerini çalmak suretile merasime iştirak etmişlerdir.

İstiklâl marşından sonra muhtelif teşekküller tarafından hazırlanan çelenkler büyük Türk Amiralinin türbesine bırakılmıştır.

Bu arada türbe bahçesinde deniz talim alayından ayrılmış olan iki manga er, havaya üç el ateş etmiş, büyük Türk denizcisinin ruhunu tazim için bir dakika ihtiram sükûtu yapılmıştır.

Bundan sonra kürsüye gelen Beşiktaş kaymakamı Sabri, büyük Amiralin kahramanlıklarından veciz bir şekilde bahsettikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

«— Preveze deniz zaferini Türk tarihine şan ve şerefle sunan cesur ve mahir Türk amirali Barbaros Hayrettin, cesaret, şecaat ve kahramanlıkla tanınmıştır. Bu kahraman Türk denizcisinin yüce namı bugün denizcilik tarihimizde muvaffakıyet ve kuvvet sembolü olmuştur.

Bilirsiniz ki, tarihe geçen zorlu gücünü ve eşsiz zekâsını donanmasının başında harp ederken çektiği kılıcını sade dostları değil, düşmanları da beğenmiştir. Onun Akdenizdeki muvaffakıyetlerini, mağlûp ettiği düşmanların bugünkü oğulları bile takdirle yadetmekte ve böyle bir Amirale karşı mağlûbiyetlerini bir şeref telâkki etmektedirler.»

B. Sabrinin çok alkışlanan bu veciz nutkundan sonra Deniz teğmeni Ertuğrul bir hıtabede bulunmuştur.

Nihayet türbenin önünde çok muntazam bir geçit resmi yapılmış ve Beşiktaştaki merasime böylece nihayet verilmiştir.

Dün geceki merasim

Merasim gece de devam etmiştir. Dün gece Basbarosun türbesi, Belediye tarafından yapılan projektörlerle tenvir edilmiştir.

Bu arada Denizyolları ve Şirketi Hayriye vapurları da türbe önünden geçtikleri sırada projektörlerini türbeden tarafa çevirerek tazim ve ihtiramda bulunmuşlardır.

Ayrıca dün akşam halkevlerinde de toplantılar tertip edilerek büyük Barbarosun kahramanlıkları anlatılmıştır.

Beyoğlu Halkevinde

Dün gece Beyoğlu Halkevinde Barbaros günü münasebetile zengin bir program tatbik edilmiştir.

Halkevine davetli bulunan büyük bir kalabalık, İstiklâl marşından sonra, Halkevi reisi Ekrem Tur'un büyük Türk Amiralinin eşsiz hayat ve hizmetleri hakkındaki konferansını derin bir ilgi ile dinlemiştir.

Konferansı bir konser ve müsamere takip etmiştir.

İaşe memurlarının pahalılık zammı

Ticaret Vekâletinden belediyeye devredilen iaşe teşkilâtı memurarının yüzde yirmi beş pahalılık zamları şubat ayından ağustos ayına kadar verilmemiş, ağustos aylıkları belediye tarafından zammile beraber verilmiştir. Belediye şubattan ağustosa kadar olan zamları, o zaman teşkilâtın Ticaret Vekâletine bağlı olması itibarile veremiyeceğini bildirmiştir.

Edebî tetkikler

Sanate dair

Sanat, insan hayatındaki sadeliği, yavanlığı değiştirerek, bunun yerine ince bir yaşayış zevki getirmiştir

Yazan : Celâl SILAY

Sanat, zihni hayatın yarattığı bir imtiyaçtır; bir musiki eseri ile dinlenme çareleri arayan bu zihni yorgunluk gibi, bedeni pir bezginlik te, kendini bir minder üzerine atıp istirahat etmek ister. O musikiden bu mindere kadar etrafımızda... her şeyde sanatin herhangi şubesine ait vasıtalar bulunur.

Zihnın sanatte aradığı, ve bulmak suretile tatmin olunduğu büyüye (bedii heyecan) deniyor.

Minderin pencere yanına serilişi, koltuğun odanın güzel bir yerine yerleştirilişi dahi, iptidai ve basit bile olsa, yine bedii bir zevkin eseri olmak lâzım gelir.

Bu suretle sanatin müdahalesi, hayatımızın en alelâde hallerinden fevkalâdeliklerine kadar bizi ihata etmiştir. denilebilir.

Bedenden zihne, yani hayvandan insana doğru değişen bu hayat anlayışı, vücudun. ancak bir sinir ürpermesi halinde kalan zevkini azımsıyarak, şuurun bedii heyecanlarla sarhoş olması imkânlarını yaratmıştır.

Bu mesut sarhoşluğu sanatin zevkine varabilenler tadar.

Şehir hayatı zihni daima gerbin bulundurmıya mecbur ettiği için, şehirli bu zihni yorgunluğu dinlendirme çarelerine baş. vuruyor; bu çareleri musikide, dansta, sinema, tiyatro ve kitap.. gibi vasıtalarda buluyor.

Sinemanın halk seviyesini doyuran bedii inceliğinden, mutena bir şiire kadar geniş bir seviye grafiği çizen bu sanat kültürü bugünün adamını, dünya anlayışında mütemadiyen ileriye götürmektedir.

Bugün, bedii heyecan, günün adamının en önemli ihtiyaçlarından biri haline gelmiş bulunuyor.

Bu suretle sanat, insanın hayatındaki sadeliği, yavanlığı değiştirerek. bunun yerine ince bir yaşayış zevki getirmiştir.

Giyinişimizdeki incelik, evimizin iç ve dış şekilleri, gördüğümüz, dokunduğumuz eşyalar, dinlediğimiz şarkı ve musikiler, konuştuğumuz dilin şivesi, hep sanate taallûk eden hallerdir.

Zihni hayatın kazandığı şuur seviyesi, bedeni hayatı dahi sarıyor, ve meselâ zevkle dinlenen bir musiki uzviyetin yorgunluğunu, hattâ, rahatsızlığını unutturabiliyor. (1)

Sanatın büyüsünü teşkil eden bu sırrı kavrayabilmek için, onun duyuluş ve yaratılışı hakkında biraz bilgi edinmek lâzımdır; nasıl bir iç titreyişi ile meydana geldiği ve neler anlattığı farkedilemiyen bir musiki eserini, yabancı bir ruhla dinleyen kimse ondan çok az tad alabilir.

Halbuki, sanatın bu şubesinde biraz bilgisi olan bir kimseyi, hakiki bir musiki derhal kavrar, onu kendinden geçirecek derece zevke boğar. Alelâde muzik ise ancak güzel nağme şekilleri yaratarak insanı oyalayabilecek, hattâ, belki can sıkabilecek kadar zavallıdır.

Sanat eserinin yaratılışı ve duyuruluşu hakkında bulunması lâzım gelen kültür bilhassa şiir için elzemdir.

Sahih bir şiirden alınan zevk, mânevi âlemi ısıtan, doyuran çok kuvvetli bir bedii heyecana maliktir; zihnin en hassas melekelerinde yarattığı zevkle, insanı birdenbire üstün yaratılışının mânasına fırlatır.

Şiir, beşer aklının mucizesi olan lisanın, iftiharıdır. Resim eseri dahi, anlaşılmak için kültür istiyen sanat şubelerinin belli başlılarından sayılmak lâzım gelir. Kuru ve çıplak hayatımıza, sanatkâr muhayyilesi ve tasavvurlarının birer âlemini hediye eden bu sanat, hayata bakış zevkimizi inceltmek, ona yeni bir şuur kazandırmak gibi bir kudrete sahiptir.

İnsanın, hemen bütün mânasını sanatten aldığı iddia edilebilir. Hayatın yavanlığını, kuruluğunu giderebilen, onun yerine ses, söz. şekil. renk.. ahengini getiren sanatten başka elimizde bir vasıta yoktur.

Güzel şeyler duyan bu duygularını güzelce konuşan insan dahi bizzat bir sanat eseridir. Tabiatin sert kanunundan gelen, ve cemiyetin girift şartları içinde bunalan insanı yumuşatacak, yaşamağa tahammül ettirecek, onu hazla oyalayacak ve sevindirecek yegâne cevher, sanattir.

Celâl SILAY

(1) İtalyada bir akordiyonist, ayağı kesilmek üzere ameliyat masasına yatırılır, acıyı duymaması için, doktorlar kendisini bayıltmak isterler. Hasta ise şu teklifte bulunur:

«— Bana akordiyonumu veriniz, ondan sonra ayağımı kesebilirsiniz.» der. Nağmelerin mucizesi içinde kendisinden geçen hasta ameliyat esnasında hiç bir sarsıntı göstermeden bu uzvi acıya tahammül eder.

Çala Kalem

Bir kafilenin macerası

Rusyaya giden son gemi kafilesi işi artık oldukça aydınlanmış bulunmaktadır. Almanlar, 45 gemiden müteşekkil olan bu kafileden 38 geminin, yani mevcudün dörtte üçünden fazlasının batırıldığını, geri kanların da hasara uğramış halde dağıtıldığını bildirmişlerdi.

Bir müddet sonra Ingilizler, şimdiye kadar Rusyaya gönderilenlerin en büyüğü olan gemi kafilesinin sağ salim Rus limanına vardığını, taşıdıkları büyük miktarda mühimmat ve malzemeyi boşalttıktan sonra dönüşte uğradıkları hücumda bir kaç gemi, bir torpido muhribi, bir mayin gemisi, dört avcı uçağı kaybedildiğini, buna karşılık kırk Mihver uçağının düşürdüğünü, iki denizaltının batırıldığını, dört denizaltının da ağır hasara uğratıldığını haber verdiler.

Ingiltere hariciye nazırının son bir nutkundan da öğreniyoruz ki Rusyaya gönderilen ve Almanlar tarafından 45 yük gemisinden ibaret olduğu bildirilen kafileyi 75 harp gemisi himaye etmiştir.

Bu kadar kuvvetli bir filo, hattâ filodan ziyade donanma adı verilecek bir kuvvetle avcı uçakları tarafından himaye edilen 45 gemilik bir kafilenin hemen hemen tamamile tahrip edilmiş olmasında bir hayli mübalâğa olduğu anlaşılmaktadır. Zira böyle bir donanmanın hiç değilse yarısı imha edilmeden 45 gemilik bir kafileden 38 inin batırılmasına, geri kalanların hasara uğratılmasına akıl erdirmek biraz güçtür. Esasen Almanlar da tebliğlerinde 38 ticaret gemisi yanında ancak bir kaç ufak harp gemisini tahrip ettiklerini bildirmişlerdi. Anlaşılıyor ki taarruz eden hava ve denizaltı kuvvetlerinin yanlış veya tahmini raporları üzerine Alman tebliğinde mübalâğaya düşülmüştür. Yoksa Ingilizlerin kafileyi bekliyen tehlikeyi iyice müdrik olarak himayeye memur ettikleri 75 harp gemisinin de ağır kayıplara uğraması lâzımdı.

Tatlısert

Günden Güne

Ünnap ve kestane

Havalar ne kadar açık, ne kadar güzel, ne kadar ılık olursa olsun, Istanbul sokaklarında ünnap ve kestane satılmağa başladığı zaman, kışın sağlam adımlarla yaklaşmakta oldnğuna hükmedebiliriz.

Unnap ve kestane...

Kışın müjdecisi bu iki yemiş ortalıkta görününce, artık o güzel ve ılık havalar, mevsimin sırtına geçirebildiği son yazlık elbiseler gibidir.

Manavlarda kiremidi zeytin taneleri gibi ünnaplar, sokak başlarında tanıdık bir koku çıkararak kebap olan kestaneler göze çarpmağa başladığı zaman, yavaş yavaş sobaları kurmanın, kışlık elbise ve çamaşırları hazır bulundurmanın vakti gelmiş demektir.

Unnap ve kestane...

Bunlar, kardan abasını sırtına geçirmiş, buzdan asasını eline almış, yavaş yavaş, fakat sağlam adımlarla ilerliyen kışın iki öncüsüdür.

Kış...

Bu mevsimin, harbin dördüncü yılında mânası ve önemi her zamankinden geniştir. Geçen gün bir Vaşington telgrafı, bu yıl Avrupada yiyecek maddelerinden - ne dereceye kadar doğrudur, bilmiyoruz - pek sıkıntı çekilmiyeceğini bildirmesine mukabil yakacak bakımından sıkıntı olacağını haber vermişti. Demek ki Avrupa, kolay kolay tütmiyecek ocak başlarında titreyerek kışla karşılaşacaktır.

Fakat bu kışın asıl mânası ve önemi, bir buçuk yıldır birbirinin sırtını yere getirmeğe uğraşan iki dev için büyüktür: Stalingrad hâlâ kahramanca dayanır ve Grozny yolu hâlâ kapalı tutulurken yaklaşan kış Rusya için yeni bir ümit, Almanya için de hesapladığı bir neticenin başka bir yıla kalması demektir.

KÖR KADI

İzmit köylerinden birinde genç bir kadın 3 yaşındaki çocuğunu öldürdü

Izmit (Vatan) — Şehrimize bağlı Bahçecik nahiyesinin Döngel köyünde evvelki gün genç bir anne delirerek üç yaşındaki çocuğunu boğmuş ve feci şekilde ölümüne sebep olmuştur.

Facıa şöyle cereyan etmiştir:

Döngel köyünde 33 yaşlarında Hacer isminde bir kadın 3 yaşındaki kızı Elmas'ın üzerine nacak denilen balta ile hücum etmiş ve boğazından sıkarak boğmuştur.

Hâdiseden bir müddet sonra Hacer'in kocası Şaban eve gelmiş ve gece karanlıkta oda içinde ayağına bir cisim takılmıştır. Bu cismin çocuğu olduğunu görerek annesini çağırmış, cevap alamamış, elleri kana boyanınca çocuğu ay ışığına çıkarmış, ölü olduğunu görünce (çocuğu öldürmüşler) diye haykırmağa başlamıştır.

Ertesi gün Hacer muhtarın evinin önünde anormal bir vaziyette bulunmuştur. Hacer çocuğunu nereye bıraktığı sorulduğu zaman (yılanları geberttim) demiştir.

Tahkikata C. M. umumi muavinlerinden Seyfettin elkoymuştur. Katil anne tıbbı adliye sevkedilmiştir

Orduda yeni ekmek çeşnisi

Ordu, 27 (A.A.) — Burada belediye tarafından, tek tip una yüzde otuz beş nisbetinde patates karıştırılmak suretile yapılan ekmek tecrübesi muvaffak olmuştur. Yarından itibaren fırınlar bu tip ekmek çıkaracaklardır.

Parti Genel Sekreterinin doğudaki tetkikleri

Diyarbakır, 27 (A.A.) — Doğuda tetkiklerde bulunmakta olan Cümhuriyet Halk Partisi genel sekreteri Memduh Şevket Esendal, dün akşam birinci umumî müfettiş Abidin Ozmen ile birlikte şehrimize gelmiş, vali, başmüşavir, konsutan, belediye ve Halkevi reisleri ile daha bazı zevat tarafından karşılanmıştır. Memduh Şevket Esendal, şehrimizde üç gün kalarak incelemeler yapacak ve halkla görüşecektir.

TAKVİM

28 EYLÛL 942
PAZARTESİ

AY 9 — GÜN 271 — Hızır 146
RUMİ 1358 — EYLÛL 15
HİCRİ 1361 — RAMAZAN 17

VAKİT	ZEVALİ	EZANİ
GÜNEŞ	6,54	11,55
ÖGLE	13,05	6,07
İKİNDİ	16,25	9.28
AKŞAM	18.57	12,00
YATSI	20.30	1,31
İMSAK	5,15	10,16

DALDAN DALA

İlk hava taarruzu

İlk hava taarruzu bundan 93 sene evvel Avustralyalıların Venediği bombardımanı ile başlamış.

Franz Uchatius isminde bir mühendis imparatora müracaat ederek bomba dolu 50 balonla Italyaya taarruz etmek istediğini söylemiş ve isteğinin kabulü ile üs yaptığı (Volcano) gemisinden her gün bir balon salmıya başlamıştır.

Bir sahada patlıyan ilk bomba büyük bir paniğe sebep olmuş ve her düşen bomba bir yangın çıkarmıştır. Umumi kayıp 4 ve yaralılar 26 kişi olmasına rağmen Venedikliler korkudan sokağa çıkamaz olmuşlar. Halk açlıktan kıvrılmıya başlamış, Venedikliler bu korkudan Uchatiusun rakiplerini elde etmek ve bunlar vasıtasiyle onu düşürmekle kurtulmuşlar.

SERÇE

JEZABEL

İhtiyarlamak istemiyen Kadın

Yazan: Irene Nemirovsky — 47 — Çeviren: Rezzan A. E. YALMAN

— Yaşını saklamak kadar kolay ne var? diye teselli buluyordu.

Harp eski aşinalarını dünyanın başka başka köşelerine dağıtmıştı. Zaman o kadar çabuk geçiyor ki, insanlar her şeyi herkesi unutuyorlar..

Geçmiş senelere ait bütün hatıraları ortadan yok etmişti. Hattâ maziden bahs bile etmek istemiyordu. Richard'a Marie Therese'e ait hatıraları düşünmek bile istemiyordu. Evin her tarafını dolduran resimleri kaldırmıştı. O zamana ait elbiselerle tarihleri anlamak mümkün idi. Onun için resim olarak yalnız Marie Therese'in saçları omuzlarında dökük yedi yaşındaki bir resmini alakoymuştu. Bu resim yalnız bir baş resmi idi. Kıyafetinin ne olduğu anlaşılmıyordu. Soranlara: .

— Küçücük iken kızımı kaybettim, diyordu. Herkes de Marie Threse'in çocuk iken öldüğüne inanıyordu. Hattâ bir zaman oldu ki kendisi bile hakıkati unuttu. da buna inandı.

Durmadan şeyahat ediyordu. Mazi ile alâkayı kesmek daima yeni ufuklarda yeni yüzler, yeni aşinalar bulmak istiyordu. Bazan birdenbire olduğu yerden «canım sıkıldı» diyerek kaçardı. Fakat hakikatte bu sıkıntı değildi. Orada ya eski tanıdığı bir insan, yahut ta maziyi hatırlatan bir manzara görerek üzülmüş.tü.

Durmadan kaçmak, olduğu yerden başka yerlere gitmek, heyecan ve ateşlle yanıyordu. Kendi geçmiş günlerinden onların hatırasından kaçıyordu.

Elli yaşına girdiği gün her saat kulaklarında şu korkunç sesi duydu. Bu ses ona:

— Elli yaşındasın Gladys. Daha düne kadar bunu inkâr ediyordun. Fakat elli yaşındasın. Gitti elden gençliğin, güzelliğin.. Bunları artık bir daha bulamıyacaksın,. diyordu.

Elli yaşına bastığı gün ilk defa olarak bir randevu evine gitti. Ve o zamandan. beri de içine fazla acı ve şüphe doldu mu oraya gider, bir iki saat geçirirdi.

Beraber bulunduğu meçhul erkek eğer ona fazla iltifat eder ve her hususta cömert davranırsa içi rahat ederdi. Bazan da korkardı:

— Ya birisi beni burada görürse ne der? Ahlâksız ve deli der. Çünkü ben serbest ve zengin bir kadınım. Buralara gelmeğe ihtiyacım yok ki... Ahlâksız desinler, deli desinler de ihtiyar demesinler. Her şeye tahammül edebilirim. Fakat bu korkunç ihtiyarlığa edemem.

Hoşa gittiğini, yanındaki sevmediği meçhul adamın bile kendisine hayran baktığını görmek, ona da zevk veriyordu. Bütün vücudu öteki duyduğu zevkten daha şiddetli bir ürperme ile ürperiyordu. Eskiden yüzlerine bile bakmadığı erkekler ona:

— Sizinle bir buluşsak dedikleri zaman içi ferahlıyordu.

Gladys öyle bir yaşa gelmişti ki, artık gözle görünür şekilde değişmiyordu. Yavaş yavaş ve hissedilmiyecek bir şekilde bozuluyordu. Yüzüne sürdüğü pudra ve boyaların altından bu değişiklik pek belli olmuyordu. Bu devrede bütün kadınlar böyledir. Fazla olarak Paris te bu hususta insaflıdır. Kadınların kusurlarını ve çirkin taraflarını affeder.

Gladys'in hoş ve zarif bir hali vardı. Bazıları ona bakarak:

— Gladys mi? Bırak onu artık, o koca karı olmuş. Diyecek olsa başkaları:

— Yok canım, daha pek güzel. Cami yıkılsa da mihrabı yerinde... Hem böyle genç kalmasından kime ne zarar geliyor?

Gladys hava ne kadar soğuk olursa olsun ince ve narin boynunu daima açık tutardı. Vücudu hâlâ bir genç kız vücudu kadar terütaze idi. Yüzü ancak otuz yaşında imiş kadar körpe görünüyordu. Sabahları ve gece geç vakit kırk yaşlarında imiş gibi biraz yorgun oluyordu.

Fakat Gladys, bu kadarını bile çok buluyor ve daima yirmi yaşında imiş gibi körpe kalmak istiyordu. Sabahlara kadar dans ettikten sonra bile pudrasız ve allıksız bir çiçek gibi taze görünmek eskisi gibi olmak, en büyük gayesi idi. Sokakta bir adam dönüp ona bakınca kalbi sevinç ve heyecanla çarpardı. Hafızasında mütemadiyen maziye ait hatıralar canlanırdı. Eğer Marie Therese yaşamış olsaydı, şimdi yirmi beş yaşında olacaktı. Kızına genç yaşında öldü diye acıyacak yerde haset ediyordu. Gençlik ve gençlik hevesleri... Kalbinde bunlardan başka arzusu yoktu ki...

Bir akşam yine bir barda idi. Yanındaki masada boyalı saçlı, göğsü kat kat sarkmış korkunç ve ihtiyar bir kadın kendisine bakarak gülümsüyordu. Daha doğrusu bu kadının gülümseyen yalnız

(Arkası var)

RADYO. TELEFON. TELGRAF HABERLERİ

Askerî durum

Yazan: **İhsan BORAN**

Doğu cephesinde

Merkez cephesinde büyük bir Alman taarruzunun başladığını iddia etmiş olanlar, bu tahminlerinde yanıldıklarını elbet anlamışlardır. Merkezdeki hareketler Stalingrad mıntakasında ve Kafkasyada yapılan muharebeler yanında pek gölgede kalmaktadır.

Stalingrad mıntakasında ne oluyor? Bir şehrin içinde bir de dışında şimal batısına düşen çevrede çetin muharebeler oluyor. Anladığımız iki mühim nokta var:

1) Mareşal Fon Bock, şehrin içinde grup grup dövüşen Rus ordusunun gerisini, yani Volga üzerinden irtibat ve muvasalasını henüz kesememiştir. Rus başkumandanlığı bu orduya Volga üzerinden takviye kıtaları gönderebiliyor. Tabii gönderebildiği müddetçe Ruslar şehri müdafaa edecekler, işi uzatacaklardır. Uzatmakta fayda umuyorlar, bizim anladığımıza göre de hakları var. Çünkü:

Artık Stalingrad muharebesinin ağırlığı şehrin içinde değildir. Bu ağırlık, iki taraf hesabına şehrin şimal batısındaki cepheye kaymıştır. Dananın kuyruğu, strateji bakımından, şehrin içinde değil, bu cephede kopacaktır. Biz bunu evvelki yazılarımızda izah etmiştik.

2) Şehrin şimal batısına düşen çevrede, iki taraf birbirile adamakıllı kapışmıştır. Mareşal Timoçenko, şimalden gelen kuvvetlerle yeni bir Rus ordusuna sahip olmuş ve bunu aşağı yukarı 10 - 15 gündenberi Mareşal Fon Bock ordusunun şimal yanındaki kuvvetlere salmıştır. Bu salış bizce çok yerindedir. Zaten muharebe daha Don dirseği içinde başlamışken, Rusların bu dirsek şimalinde bir yeni taarruz grupmanı yapmaları lâzım geldiğini galiba en önce biz yazmıştık. Rus başkumandanlığı biraz geç hazırlandı ama, temiz yaptığı Stalingrad muharebelerinin uzamasından anlaşılıyor.

Mareşal Timoçenko şunu yapmak istiyor:

1) Volga ile Don dirseği arasındaki Alman müdafaa koltuğunu yarmak; bu maksatla taarruzlar yapıyor ama, Mareşal Fon Bock'un bu müdafaa cephesini bir türlü yaramıyor. Rus kuvvetleri iki sırt ile bir köyü alarak Stalingrad garnizonuna biraz yaklaşmış ise de bu tabii kâfi değil. Fakat Mareşal Fon Bock'u Stalingrad'dan bazı kuvvetleri çekerek bu cepheye getirmiye mecbur ettiği de muhakkak.

2) Kletzkaya - Voronej arasında münasip noktalardan Don nehrini cenuba aşarak Alman ordusunun geri muvasalasını tehdit etmek; Mareşal Timoçenko bunu da başarmağa çalışıyor. Fakat nehri aşmak kolay değil.

Stalingrad şehri dışında devam eden bu muharebelerin sonu ne zaman gelecek ve hangi taraf kazanacak?

Bizim görüşümüze göre, bu muharebelerin sonu kara kış ortalığı kapladıktan sonra gelebilir; o da kısa bir fasıla için. Çünkü Ruslar kış harbine geçip taarruzlara devam edeceklerdir. Almanlar Stalingrad muharebesini henüz kazanmış sayılamazlar. Stalingrad'ı temizlemek vaziyetine erişmiş iken yukardan yeni bir Rus ordusunun taarruzuna uğramışlar, bunu durdurmak için ona karşı cephe de almışlardır. Eğer bu Rus ordusunu mağlûp edemezlerse, kışı Stalingrad'da rahat geçirecekleri çok şüpheli görünüyor.

M. M. İstikraz tahvillerine gösterilen ilgi

Millî Şef'in irşad edici sözlerine uygun bir yükseklikte dir

Ankara, 27 (A.A.) — Milli Müdafaa istikrazı tahvillerinin günlük satışları etrafında muhabirlerimizin gönderdikleri telgraflar, halkımızın bu tahvillere karşı gösterdiği rağbet ve alâkanın önemini belirtmektedir. Bu arada Adana hususi muhabirimiz güzel bir buluş ile, Büyük Millet Meclisinin altıncı intihap devresinin üçüncü içtima yılının açış nutkunda Milli Şef İnönü'nün, devlet varidatının verimli genişlemesinden bahsederlerken malkımızın memleket borcunu ödemek hususunda göstermekte olduğu olguniuğa ait söylediği sözlere işaret eylemektedir.

Filhakika milli Şef bu nutuklarında şöyle demişlerdi:

«Vatandaşların memleket borcunu ödemek hususunda gösterdikleri olgunluğun bu neticeyi almakta büyük tesiri olduğuna şüphe yoktur. Bu olgunluğun parlak bir misalini de, fevkalâde millî müdafaa ihtiyaçlarını karşılamak üzere bu sene çıkarılan tasarruf bonolarının karşılaştığı rağbette görüyoruz. Bundan dolayı bütün vatandaşları tebrik etmek benim için bir zevktir.»

Adana muhabirimiz telgrafını şu suretle bitiriyor:

«Yeni Millî Müdafaa istikrazına iştirak için tasarruflarını bu tahvillere yatırmakta gösterdikleri tehalikle halkımız, Milli Şef'in bu yüksek takdirlerine lâyık olduğunu bir defa daha göstermektedir.»

Afrikadan röportaj

(Başı 1 incide)):(

mumi harpte sultan isyan edip kaçmağa mecbur edilince vali konağ haline konulmuş, o zamandan kalma garip ve hoş eşya ile canlı bir müzeye benziyor.

Şehrin pazar yerine doğru yürüyoruz. Mahkeme binası dikkatimizi çekiyor. Önündeki bir kaç asırlık bir ağacın gölgesi davacıların bekleme yeri imiş.

Mahkemenin duvarlarına Kur'andan adaletle alâkalı âyetler yazılmış, fakat bir tarafta pek iyi bir yazı ile yazılmış arapça bir levha var ki, kadının hayat felsefesini ve adalet fikrini izah ediyor. Levhanın meali şu: «Şu dünyada rahat yok, ölümden şefaat derseniz o da yok, sonra kaza denilen ihtimallerden kaçıp kurtulmanın da yolu keşfedilmemiş... O halde böyle bir âlemde geçinip gitmek için hile yoluna sapıtmak zahmete değer mi?»

Adalet işini bu zaviyeden gören hoş meşrepli kadı ile tanışmak istedik. Meğer tarlasına gitmiş, buluşamadık.

Kasabanın pazarı bir âlem... Çoğu yiyecek, içeceğe, dair garip garip şeyler, türlü türlü baharat satılıyor. Dericilik epeyce ileri gitmiş. Koca koca yılan ve timsah derileri yok pahasına satılıyor. Arada arapça kitap ve İslâm büyüklerini gösteren efsanevi levha satan dükkânlar da eksik değil... Yerli ahali güler yüzlü, şakacı, İngilizlerle ahbapça konuşuyorlar. Belli ki, iş birliği esasına dayanan bir münasebet tarzı var.

Büyük camiye uğruyoruz. İçi, dışı, tuğladan yapılmış, geniş, güzel bir yer, minaresi itina ile işlenmiş, vaktile buralarda düşen bir tayyarenin alüminyum tabakalarile de bir kubbe yapılmış.

Camiden sonra şehir klübüne yolumuz düşüyor. Burada hiç beklemediğimiz tarzda bir hayat buluyoruz. Kasabanın küçük memurları, sanatkârları, tüccarı, İngiliz usulü klüp hayatı geçiriyorlar. Kimi kahve içerek konuşuyor, kimi radyo dinliyor. Oyun salonunda kumkan oyununa her şeyden ziyade rağbet var. Fakat satranç, tavla oynıyanlar da eksik değil... Kütüphane salonu dolu... İngilizce ve arapça kitap ve mecmualar okunuyor. Yerli bir arapça gazete de var.

Meğer klübün reisi Anadolulu bir Rummuş. Burada yirmi üç Anadolulu Rum ve Yunanlı da varmış. Fakat mahsul zamanı civar köylere gittikleri için görüşemedik.

Bahçede yerli memurlardan mürekkep bir grupla oturduk. İyi ingilizce konuşuyorlar. Sıhhiye ve ziraat memuru, öğretmen ve saire sıfatile bir meslek mektebinde okumuşlar. Türkiyeye dair türlü türlü kitap okumuşlar, alâka ile sualler soruyorlar.

Kasabada yer yer kırmızı tuğladan küçük kuleler gördük. «Nedir?» diye sorduk. Meğer çöpleri yakmağa mahsusmuş. Gayet masrafsız bir usulle çöpleri yok etmenin yolunu bulmuşlar. Sonradan Lâgosa geldiğimiz zaman buradaki çöp yakma tertibatının yirmi beş bin İngiliz lirasına mal olduğunu ve günde yüz ton çöp yakıldığını öğrendik. Halbuki İstanbul Belediyesi, yalnız çöp mavnalarını çeken motörler için senede yüz elli bin lira sarfediyor. Hem de bu çöpler yine sahillere dökülüyor. Çöp yakma tertibatı vücude getirmek işi her nedense eskidenberi İstanbul Belediyesinin gözünde büyütüldü, gitti. Halbuki Abidin Daverin anlattığına göre, Liyon Belediyesi, çöpleri kömür diye yakmanın yolunu bulmuş, bununla işçi mahallelerinin sıcak su ihtiyacı temin edilmiş.

Dikkate lâyık olan taraf şu ki, Afrikada gördüğümüz şehirlerde asfalt cadde, park filân bulunmak, la beraber her şeyden evvel temizlik ve sağlık işleri temin edilmiştir. Afrika ortasındaki şehir ve kasabalara bu bakımdan imrenecegimi hiç hatıra getirmemiştim.

Tayyare meydanındaki lokanta ve otelin müdürü meğer Midilli bir Rum imiş. Bize nefis bir yemek yedirdi.

Sabah karanlıkta gözümüzü açtığımız zaman ayni derecede nefis bir kahvaltı bulduk.

Yolumuz bir gün evvelden uzun... İki yerde kısaca konakladıktan sonra, Garbi Afrika sahiline varacağız.

Son kısımda kesif bulutlara rast geldik. Bunların üstüne, üç bin metre yükseğe çıktık. Hayal âlemi gibi bir şey... Her tarafta şekil şekil bulutlar var. Bazan birinin içinden geçip biraz sallanıyoruz. Yer görünmüyor.

Bir noktada kendimizi aşağı verdik. Aletler o kadar mükemmel ki pilot elile koymuş gibi tayyare meydanını buldu.

Güzel bir limandayız. Hükûmet mümessilleri tarafından karşılandık ve kendimizi tasavvur haricinde bir derecede mamur bir Afrika şehrinin hayatına karışmış bulduk.

Ahmet Emin YALMAN

Von Ribbentrop

(Başı 1 incide) —

tefikleri olan milletlerin kudreti, şimdiye kadar hiç bir zaman teessüs etmemiş derecede kuvvetli bir grup teşkil eylemekte ve bu da gayeye varmakta emin bir garanti olmakta idi. Hâdiseler bu tahmini teyit eylemiştir.

B. Ribbentrop Stalingrad meydan muharebesinin de zaferle neticeleneceğine olan emniyetini belirtmiştir.

ÖTEKİ MEMLEKETLERDE

[Anadolu Ajansının Sofya, Tokyo ve Roma'dan alarak verdiği telgraflara göre bu memleketler basını üçlü paktın yıldönümünü kutlamaktadırlar.]

B. Ribbentrop, Rusyanın nüfusunun yarısından fazlasını, en mühim iptidai madde ve endüstri kaynaklarını kaybettiğini ve petrol kaynaklarını kaybetmek üzere olduğunu söyliyerek: «Böyle kayıplara uğramış olan bir memleketin ergeç son nefesine varmak zorunda kaldığına ise hiç şüphe olamaz» demiştir.

B. Ribbentrop, bugün son derece kuvvetli olan Almanya ve müttefiklerinin ikinci, üçüncü, hattâ dördüncü cepheleri bile kurmak için yapılacak herhangi tecrübeyi akamete uğratacağını ilâve etmiştir.

Cümhurreisimiz Ankaraya gittiler

(Başı 1 incide) =

Ankara, 27 (A.A.) — Cümhurreisi Milli Şef İsmet İnönü, bu akşam saat 21,30 da Ankaraya avdet buyurmuşlar ve istasyonda Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda, Başvekil Şükrü Saracoğlu, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak, vekiller, mebuslar, Parti idare heyeti reis ve üyeleri, Ankara valisi, Garnizon komutanı ve Emniyet müdürü tarafından selâmlanmışlardır. Kalabalık bir halk kütlesi, Milli Şefi, hararetle alkışlamıştır.

Cümhurreisi İsmet İnönü, istasyondan Nümune hastanesine giderek iki ameliyat geçirmiş olan Hariciye Vekili Numan Menemencioğluyu ziyaret etmişler ve buradan Çankayadaki köşklerine gitmişlerdir.

Uzakşarkta

Çunkging, 27 (A.A.) — Çekyang vilâyetinde Kinhva ve Lanki kesimlerinde durum hiç değişmemiştir.

Şantung'da Şansianın batısından geçen hat boyunca japonlar taarruzda bulunmuşlarsa da bu taarruzlar Çin kıtaları tarafından durdurulmuştur.

Günün olayları

Üç yeni demeç

Yazan: **İhsan Boran**

B. Roosevelt'in şahsi mümessili B. Wilkie, Sovyetler Birliğinin Amerika sefiri B. Litvinof ve Ingiltede hariciye nazırı B. Eden birer demeçte bulundular. Her demeç, mühim bir noktaya temas etmektedir.

B. Wilkie şunu söylüyor:

— **«Hitleri mahvetmeğe karar veren tam mânasile Rus halkıdır. Onların savaşlarını, sonsuz fedakârlıklarını gözlerimle gördüm. Bu muharebenin neticesinin Rusya için ya zafer, ya ölüm olduğunu anlamışlardır.»**

Bu bizce yepyeni bir şey değildir. Rus halkının Stalin rejimine bağlı olduğu geçen sene tamamile anlaşılmıştır. Rusyanın içinden yıkılacağını bekliyenler, bu görüşlerinde çok aldanmışlardır. Şüphe yok ki harp ve bunun Rusyaya getirdiği felâketler, Rus halkının zaten kökü kesilmemiş olan vatan ve millet hislerini ve Slavlık ruhunu canlandırmıştır. Bu bağlılık olmasaydı, Sovyetler Birliği harbi iki senedir uzatamazdı.

Bir Litvinof, Sovyetler Birliğinin dünyanın ilerki yapılışı ve bütün memleketlerde şahsi hakların muhafazası için müttefiklerle yüzde yüz nisbetinde işbirliği yapacağını bildirmiştir. B. Litvinof'un bu sözlerine inanmak belki de bütün dünyaya güç gelecektir. Çünkü, şahsi hakların muhafazası fikrile Sovyet rejimi tabanı tabana zıd şeylerdir. Harpten sonra Sovyetler, medeni dünyanın yeniden kuruluşu uğurunda bugünkü idare şeklini değiştirmeyi göze mi alıyor? İşte dünyanın bu inanmamazlığı dolayısiledir ki B. Litvinof sözlerini temenniye benzer şu cümle ile bitiriyor:

— **«Demokrat gazetelerin en mühim vazifesi, harp sonrası dünyanın kuruluşu hakkında Rusyanın iyi niyetler beslemediğine dair yapılan propagandanın zehirli tesirile mücadele etmektir.»**

B. Litvinof'un istediği şey çok büyüktür. Çünkü Sovyetler Birliğinin, kendi inkılâbını ayak altına alarak, bütün yaptıklarını unutarak demokrasi prensiplerine döneceğine kimse inanamıyor. Hele bugünkü Rusyanın da, emperyalist emeller beslemediğine inanmak - harp dolayısiyle meydana çıkan askeri hazırlıkları dolayısiyle - çok güçtür.

B. Eden demecinde iki noktaya temas etmiştir. Biri, hava harbine kuvvet verileceği, öteki harpten sonra yeni hayat yaratmak için İngilterenin Amerika, Rusya ve Çin'le iş birliği yapacağıdır.

B. Eden hava harbi hakkında diyor ki:

— **«Hava akınlarında muvaffakiyetin sırrı devamlıdır. Taarruz'dan gaye Almanları korkutmak değil, onların harp gayretlerini felce uğratmak, daha fazla zarar yapmalarının önüne geçmektir. Akınlar haftadan haftaya aydan aya şiddetlenecektir. Bunu size temin edebilirim.»**

Görülüyor ki B. Eden, Almanyaya karşı yapılacak hava akınlarile harbin kazanılacağına kani değildir. Bu hava harbi, ancak zafer için mühim bir vasıtadır. Bu hakikat İngilterede de bugün tamamile anlaşılmış demektir.

Harpten sonra hayat yaratmak maksadile İngiltere, Amerika, Rusya ve Çin arasında yapılacak işbirliğine gelince, bu hususta bizim söyliyecek bir fikrimiz yoktur. Çünkü böyle bir mütalâa, zafer perisinin artık demokrasi tarafına gönül verdiği ve onun kucağına atıldığı gözle görüldükten sonra yürütülebilir. Esasen, harbi demokrasi tarafı kazansa da, yeni hayatı yalnız o tarafın yaratabileceğine inanmayız. Sulh masasında, mağlûp hükûmetlerin söz söylemiye hak istemiye belki hakları olmıyabilir. Fakat insanı ve bütün medeni dünyayı içine alan devamlı bir sulh yapabilmek için, mağlûp milletlerin de haklarını ve dolayısiyle onların da işbirliğine liyakatlerini tanımak lâzımdır.

Yeni hayat, bir tarafın değil hep birlikte kurulabilir. Bu, demokrasi taraf için de, Mihver tarafı için de aynıdır.

Vilki, dedi ki:

(Başı: 1 incide) «

Vilki, demecine şöyle devam etmektedir:

5 milyon Rus ölmüş, yaralanmış veya kaybolmuştur. Hiç değilse 60 milyon Rus da Hitlerin idaresi altına geçen Rus topraklarında esir kalmıştır. Bu kış Rusyada yiyecek az olacaktır ve hattâ azdan da daha fena olacaktır. Milyonlarca Rus ocağı bu kış yakıt yüzü pek görmiyecektir. Ordu ve esaslı harp imalâtında çalışan işçiler hariç olmak üzere halka verilmek için hemen hemen hiç giyecek kalmamıştır. Bir çok ilâçlar hiç yoktur. Bununla beraber Rusyada hiç kimse savaştan vazgeçilmesini ağzına bile almıyor.

Stalinin ziyafeti

Moskova, 27 (A.A.) — Stalin, cumartesi akşamı Kremlinde Vilki şerefine bir akşam ziyafeti vermiştir. Davetliler arasında İngiliz ve Amerikan büyük elçileri, general Bradley, General Faymonyil, Molotof, Mareşal Voroşilof, Amiral Kuznetsf ve daha başka Sovyet erkânı hazır bulunmuştur.

Londra, 27 (A.A.) — Vilki, yemekte şunları söylemiştir:

İnsan bu harbin mânasını burada anlar. Rus halkının, nazizmin yıkılması için çarpıştığını ve hiçbir Rusun hiç bir zaman teslim olmıyacağını anladım.

Vilki Çinde

Moskova, 27 (A.A.) — Vendel Vilki, bu sabah Moskovadan Çungkinge hareket etmiştir.

Çunking, 27 (A.A.) — Vendel Vilki'nin Sinkiang'a geldiği resmen bildirilmektedr.

Küçük haberler

Londra, 27 (A.A.) — Polonya umumi karargâhının dün akşam bildirdiğine göre 10 eylûle kadar Polonya tayyarecileri 488 düşman uçağı düşürmüşlerdir.

Dieppe akınında Polonyalı tayyareciler tarafından 16 Alman uçağı düşürülmüştür.

★ Algesiras, 27 (A.A.) — Dün gece Cebelüttarık'da olaganüstü tedbirler alınmıştır. Şehirde ve limanda ışıklar tamamen kararтılmış bulunuyordu.

Hava alanında, gece av uçakları her an havalanmak için uçuşa hazır bulunmuşlarsa da hiçbir ayrılma olmamıştır.

Malaya zırhlısı ile bir kruvazör ve beş muhrip hâlâ Cebelüttarık limanı önünde demirlidir.

Bundan başka, iki muhrip ve üç yük gemisi de deniz üssü atölyelerinde tamirdedir.

★ Paris, 27 (A.A.) — D. N. B:

Devlet sekreteri B. Benoist Mechin hükûmetten ayrılmıştır. B. Laval bu münasebetle basına aşağıdaki demeci yapmıştır:

«Hükûmetin otoritesine tecavüz edilmesine hiçbir suretle müsaade etmiyeceğim. Bu her zamandan çok bugün için zaruridir. Hükûmet kuvvetlidir ve kuvvetli kalmaması için hiçbir sebep de yoktur. Vazifemi sonuna kadar yapmak azim ve kararındayım.»

★ Budapeşte, 27 (A.A.) — Sanit-Ettenne'in mukaddes tacını muhafazaya memur Kont Teleki bu sabah 71 yaşında ölmüştür.

★ Prag, 27 (A.A.) — Bohemya ve Moravya himaye idaresi şefinin bugün gazetelerde çıkan bir emirnamesi ile, Heydrich'in katli dolayısile bütün himaye idaresindeki Sırp - Bizans ortodoks dini cemiyetleri lâğvedilmiştir.

★ Yeni Delhi, 27 (A.A.) — Karaşi'den öğrenildiğine göre Hint başvekili Alâbahah, «Hindistan üzerindeki emperyalist İngiliz tahakkümünü» protesto için Kanbahadur ve Büyük Britanya subaylığı unvanlarını terk etmiştir.

Emperyalizme karşı savaşmayı kendisi için bir vazife bildiğini ve Hindistanı istilâya teşebbüs edecek her mütecavize karşı memleketi müdafaa etmenin de her Hintli için bir vazife olduğunu söylemiştir.

★ Tokyo, 27 (A.A.) — İstihbarat nazırlığı sözcüsü B. Heri dün akşam neşrettiği bir demeçte Brezilyada bulunan 200 bin Japona karşı yapılan muameleye işaret etmiş ve Brezilya hükûmetinin, siyasi münasebetler kesilelidenberi, Japonlara fena muamele edilmesini güden devamlı tedbirler aldığını bildirmiştir.

★ Vichy, 27 (A.A.) — Müstemleke devlet sekreterliğine gelen haberlere göre, Madagaskar'da 25 eylûl günü Tananarive'in 40 kilometre cenubunda Behinje cephesinde Fransız devriyeleri büyük faaliyet göstermişlerdir. 26 eylûl günü şiddetli bir bombardımandan sonra Fransız mevkilerine taarruzlar yapılmıştır. Saat 9 da Fransız kuvvetleri başarı ile mukavemete devam etmekte ve bir kaç esir almış bulunmakta idi.

★ Cenevre, 27 (A.A.) — D. N. B:

Londradan bildiriliyor: Sunday Times gazetesinin siyasi muhabiri, başvekil Churhcill'in Avam kamarasının tatil dönüşünde, son hâdiseler hakkında beyanatta bulunacağını, fakat askeri duruma ait olarak uzun bir izahın beklenilmemesi lâzım geldiğini bildirmektedir.

Londra mahfillerinin fikrine göre, en önemli müzakereler kömür işi üzerinde toplanacaktır. Daha şimdiden şiddetli tenkitler duyulmakta ve mahrukatın imkânlarından korkulmaktadır.

Şark cephesinde

(Başı 1 incide) «

hepsi en ağır tipten 24 düşman tankı tahrip etmiştir. Sovyetler, şiddetli hava hücumları neticesinde ağır kayıplar vermişlerdir. Alman ve Rumen savaş uçakları teşkilleri, aşağı Volga demiryolları üzerinde düşman iaşe malzemesinin imhasına devam etmiştir.

Don cephesinde mahalli faaliyet kaydedilmiştir.

Voronej'in şimal batısında bir çok düşman hücumu bir kerre daha akamete uğramıştır.

Rjev civarında, düşman, tank ve uçaklarının himayesinde, mühim kuvvetlerle bir kesimde hücum etmiştir. Şiddetli muharebeler hâlâ devam ediyor.

Ladoga gölünün cenubunda, bir çok düşman hücumu püskürtülmüştür. Düşman, kanlı kayıplara uğramış ve bütün silâhların ve hava kuvvetlerinin ateşi, hücuma hazırlanan başka düşman kuvvetlerini imha etmiştir.

Düşman, geniş bir cepheden Neva'yı geçmeğe teşebbüs etmiştir. Bu teşebbüs esnasında 260 top imha edilmiş ve bir miktar esir alınmıştır.

Dün, Sovyetler 50 uçak kaybetmişlerdir. 3 Alman uçağı kayıptır.

Alman kumandanların müracaati

Moskova, 27 (A.A.) — Reuter ajansının hususi muhabiri bildiriyor:

Sovyet ordusunun merkez ve Leningrad cephelerinde yaptığı baskın Alman kumandanlığını kuşkulandırmaktadır. Alman orduları şefleri takviye istemek için Rus cephesinin her tarafından Hitler'in umumi karargâhına telgraflar çekmektedirler. Sovyet kıtaları Rjev'de temizlik ameliyeleri yaparken Almanların bu bölgede çok muhtaç oldukları alaylar Sinyavine'ya nakledilmiştir.

Sovyet tebliği

Moskova, 27 (A.A.) — Sovyet geceyarısı tebliği ekinde haber verildiğine göre, Etalingrad'ın batı şimalinde Rus kıtaları bazı terakkiler kaydetmeğe muvaffak olmuşlardır. Almanlar üstüste karşı taarruzlar yapmışlar ise de bunların hepsi püskürtülmüştür. Düşmanın takriben 2000 kişi kaybettiği tahmin olunuyor. Mozdok bölgesinde Almanlar 5 defa taarruza geçmişler ve hepsi püskürtülen bu taarruzlarda ağır kayıplara uğramışlardır.

Novorosisk'in doğu cenubunda bazı Alman taarruzları püskürtülmüştür. Bir tepenin zaptı için yapılan savaş esnasında çok miktarda Alman askeri yok edilmiştir. Silyavino bölgesinde Sovyet kıtaları Alman taarruzlarını püskürtmüşlerdir.

Stalingrad cehenneminde

Moskova, 27 (A. A.) — Almanlar Stalingrad'da kütle halinde tanklar kullanarak ve şiddetli bir hava bombardımanının himayesinde olarak taarruzlarda bulunmuşlarsa da damlardan, pencerelerden ve mahzenlerden el bombası yağmuruna tutulmuşlardır. Bu taarruzdan evvel de Alman topçusu Sovyet hatlarını [illegible] Almanlar neticesiz kalan 12 taarruzlarında 42 tank kaybetmişlerdir.

Mosdok'da Rus hücumları

Moskova, 27 (A.A.) — Moskova radyosunun cumartesi sabahı erkenden bildirdiğine göre, Sovyet kıtaları Mosdok bölgesindeki sisli havadan istifade ederek kuvvetlerini süratle bir araya toplamışlar ve ani hücumlar yapmışlardır.

SİYASİ İCMAL

Gemi inşasında rekor

Büyük endüstrilerin sahibi bulunan, fakat Amerika harbe girinciye kadar gemi inşasile hiç ilgilenmemiş olan Keysler adında bir mühendis, Amerika harbe girdikten sonra bu endüstriye de el attı ve bir çok şantiyeler kurdu.

Bu şantiyelerde «Hürriyet gemisi» adı verilen 10500 tonluk ayni tipte ticaret gemilerinin seri halinde yapılmasına başlandı.

İlk gemi tezgâha konulduğu zaman mütehassıslar bu geminin inşası müddetini 105 gün olarak tahmin etmişlerdi. Fakat Keysler, kim bilir ne gibi usullere başvurarak bu tahminleri boşa çıkardı ve ilk gemiyi 85 günde denize indirdi.

Atlantik muharebesi öyle şiddetlenmeğe başladı ki, Amerika şantiyelerinin yalnız çok gemi değil, bu gemileri pek süratli yapması lâzımdı.

Muazzam endüstrilerin idaresinde şeytani bir kudret gösteren Keysler ne yaptı yaptı, şantiyelerinde gemi inşa müddetini 85 günden 35 güne indirdi.

Bir gemi inşası için tahmin edilen müddette tam üç gemi yapmak büyük bir başarıydı. Fakat, son gelen haberler, Keyslerin bu kadarla da kalmadığını haber vermektedir:

Keysler şantiyeleri, 10500 tonluk bir geniyi, omurgasının vaz'ından tam on gün sonra denize indirmiş bulunmaktadır.

Bu, akılları şaşırtan bir rekordur ve bir tek şantiyenin bir yılda 383250 tonluk gemi yapması demektir.

★

Zafere doğru yol almakta siyasi ve askeri olaylar kadar harp maizemesi istihsalinin ve hele hayati önemdeki Atlantik muharebesi karşısında gemi inşasının rolü büyük olduğuna göre 10500 tonluk bir geminin 10 gün içinde denize indirilivermesinin ne demek olduğu kolayca anlaşılır.

Sa - Ip

Eden

(Başı 1 incide) (//)

rafından bilinemiyeceğini ilâve etmiş, ayni zamanda Alman milletinin itaat ve disiplinini azımsamanın veya Gestaponun Alman milleti üstündeki nüfuzunu küçümsemeğe te şebbüs etmenin bir ihtiyatsızlık olacağını söylemiştir.

Nazır, sözlerine şöyle devam etmiştir:

Mücadeleye, bunun, daha çok uzun sürebileceği fikri ile ve uzun ve kısa da sürse, Büyük Britanya ile bütün dünyanın rahatlık ve emniyet içinde yaşaması maksadile sonuna kadar devam etmek azim ve kararile önlemek ve karşı koymak zorundayız.

Libya cephesinde

Kahire, 27 (A.A.) — İngiliz Orta şark tebliği:

25/26 eylûl gecesi, şimal kesiminde, keşif kolları faaliyeti ve top çu düellosu devam etmiştir.

25 eylûlde uçaksavarlarımız, Kufra vahasına hücum eden düşman teşkilinden 2 bomba uçağını düşürmüşlerdir.

25/26 eylûl gecesi bomba uçaklarımız, Tobruk, Sollum, Maaden ve Baguşu bombalamışlardır.

Av uçaklarımız Bardia ve Tobruk arasındaki yolda nakliye arabalarına hücumlar yapmışlardır.

Berlin, 27 (A.A.) — Alman tebliğinden:

Şimal Afrikada, Alman savaş uçakları, 25 eylûlde, Kufra vahasındaki İngiliz üssüne ani bir hücum yapmıştır. Bombalar ve makineli tüfeklerle istihkâmlarda, hava meydanları tesislerinde ve kışlalarda hasarlar yapılmış ve yangınlar çıkarılmıştır.

Pasifikte

Melbourne, 27 (A.A.) — Pasifik batı cenubu müttefik umumi karargâhının tebliği:

Tobirant adası; müttefik orta bomba uçakları Kitava adası açığında bir düşman taşıtını tahrip etmişlerdir.

Rabaul: Müttefik ağır bomba uçakları limandaki düşman gemilerine alçaktan uçarak bir gece hücumu yapmışlardır.

Darvin: 3 düşman bomba uçağı tesirsiz bir gece akını yapmışlar, hiç bir hasar verememişlerdir.

SPOR

Fenerbahçe, Beşiktaşı 3-0 yendi

Beşiktaş, Beykozu 2 - 1; Davutpaşa, Kasımpaşayı 7 - 1 mağlûp etti

Vefa - İstanbulspor 1-1 berabere kaldı

Dün yine futbol meraklıları heyecanlı bir gün yaşadı. Bir taraftan Fenerbahçeliler, stad hissesinden doğan ihtilâf dolayısile sahadan Galatasarayın çekilmesi üzerine, Beşiktaşla kupa maçının revanşını yaparken, diğer taraftan da Beşiktaş, Beykozla, Vefa İstanbulsporla, Davutpaşa da Kasımpaşa ile lig karşılaşmalarını yaptılar.

Fener stadını yine her şeye rağmen üç, dört bin kişilik bir meraklı kütlesi doldurmuş bulunuyordu. Fenerbahçenin birinci maçta 3-1 mağlûbiyeti bu karşılaşmanın alâkasını arttırmış bulunuyordu. Bu maçın kupa galibini meydana çıkarması itibarile de ehemmiyeti büyüktü. Siyah Beyazlılar kupayı elden kaçırmamak için Beykoz müsabakasını bile tehlikeye koymuş bulunuyorlardı. Onun için ki Fenerbahçe önüne, as oyuncular arasına genç elemanları da karıştırarak kuvvetli bir takım çıkarmışlardı.

Burada biz, günün en mühim maçı olan Fenerbahçe — Beşiktaş maçının tafsilâtını vermekle başlıyacağız.

Fenerbahçe - Beşiktaş

Her iki takım sahaya çıktıkları zaman sarı lâcivertlilerin şöyle bir kadro ile Beşiktaş karşısında yer aldıkları görüldü:

Cihat - Muammer, Murat - Ö. mer, Ali Rıza, Esat - Fikret, Naci, Müzdad, Rebii, Halit.

Buna mukabil, Beşiktaşlılar da şu şekilde idi:

Mehmet - Yani, Yavuz - Rifat, Osman, Feyzi - Vecdi, Cahit, Tiko Mehmet, Hüseyin, Şükrü.

Oyun Nihadın hakemliği altında başladı.

Fenerbahçeliler daha ilk dakikadan oyuna hâkim olarak Beşiktaş müdafaasını bir tazyik çemberi içine aldılar. Bilhassa Müzdaddan başlıyarak Rebii, Halit cenahı senelerdenberi sahada göremediğimiz bir kombinezonla kolaylıkla Beşiktaş kalesine iniyorlar ve her inişte büyük bir tehlike oluyordu. Futbol meraklıları da Fenerbahçenin bu sol tarafının çıkardığı oyunu zevkle seyrediyordu.

Bu baskılı oyun muhakkak surette semeresini verecekti. Hiç bir müdafaa, bu tazyik karşısında duramazdı. Birbirini takip eden hücumlardan birisi ergeç golle neticeleneckti.

Ortadan açılan bir Fenerbahçe hücumunda Rebii topu sola geçirdi. Halidin yerinde bir müdahalesi ve güzel bir vuruşu ile Fenerbahçe ilk golü kazandı. Oyun bundan sonra daha ziyade düzeldi. Uzun zamandanberi bekledikleri oyunu göremiyen Fenerbahçe taraftarları stadı çınlatıyorlardı.

Beşiktaşlılar bir parça canlanır gibi oldular. Fakat yapılan bir kaç hücum, gerek müdafaada ve gerekse Cihadın ellerinde eriyordu. Fakat bu o kadar uzun sürmedi. Tekrar Fener baskısı başladı. Bu arada Naci muhakkak denecek iki gol fırsatını boş kaleye atamamak suretile kaçırdı. Sarı lâcivertliler, ellerine düşen fırsatları kaçırmamış olsalardı birinci devreyi üç gol farkla bitirebilirlerdi.

Devre de bu suretle 1-0 Fenerbahçe lehine sona erdi.

İkinci devrede oyun daha canlı ve güzel oldu. Sarı lâcivertliler yine hâkimdiler. Takımda bilhassa Halit ve futbol bilgisi ile daha çok seneler iş görebileceğini, girdiği takımda nâzım bir rol oynayacağını gösteren Rebii ile Müzdad göze çarpıyordu. Hiç şüphe yok ki Fenerbahçeliler Rebiinin bilgili oyunuyla Halitle Müzdadı kazanmışlardır. Onları oynatan o idi.

Bir parça da şanssızlık eseri, kaçan gol fırsatlarından sonra uzak bir mesafede havadan gelen topu önüne indiren Rebii güzel bir vuruşla ikinci Fenerbahçe golünü de yaptı. Çok geçmeden Fikretin direk bir vuruşunu Müzdad gole çevirdi. Maç ta bu suretle 3 - 0 Fenerbahçenin galibiyeti ile neticelendi.

Fenerbahçeliler, dün, başta Rebii, Halit ve Müzdad olmak üzere hakikaten güzel bir oyun oynadılar. Takım derli toplu bir vaziyete girdiği ve bu sene lig maçlarında şampiyonluğun en kuvvetli bir namzedi olduklarını gösterdiler. Takımda yalnız ikinci devrede uzun zamandanberi antrenman yapmadığı için Esat aksıyordu. Cihat her zamanki Cihattı. Müdafaa çok güzeldi. Muavin hattında Ali Rıza en iyileri idi.

Bu maç gol farkile, Fenerbahçelilere stad kupayı kazandırmış oldu.

Kemal ONAN

Vefa - İstanbulspor

Büyük maçtan evvel Fener stadında Vefa ile İstanbulspor karşılaştı. Bu maç çok çetin ve zevkli oldu. Her iki takım da galibiyeti elde etmek için çok çalıştılar, fakat beraberliği bozamadılar.

Her iki takım sahaya am kadrolarile çıkmışlardı. Oyun mütevazin bir şekilde cereyan ediyordu. Birinci devre 0-0 beraberlikle neticelendi. İkinci devrede her iki taraf ta birer gol kaydettiler. Maç ta bu suretle 1-1 beraberlikle neticelendi.

Şeref stadında :

Kasımpaşa - Davutpaşa

Şeref stadının ilk birinci küme karşılaşması Davutpaşa - Kasımpaşa arasında oynanmıştır. Geçen hafta Beykozu mağlûp eden Davutpaşanın Kasımpaşa ile oynayacağı oyun oldukça ehemmiyetli idi.

Oyun Kasımpaşanın hücumile başlamış ve bir müddet mütevazin bir şekilde geçmiş, fakat bu arada Kasımpaşa bir gol kazanmıştır. Bu sayile canlanan Davutpaşalılar derhal oyuna hâkim olmuşlardır. Devrenin sonlarına doğru da Orhan, beraberliği temin etmiştir.

İkinci devrede çok canlı bir oyun oynayan Davutpaşalılar arka arkaya 6 gol kaydederek maçı 7-1 gibi beklenmiyen bir netice ile kazanmışlardır.

Beykoz - Beşiktaş

Şeref stadının son birinci küme maçı Beykoz - Beşiktaş arasında olmuştur. Siyah beyazlılar sahaya şöyle bir kadro ile çıkmışlardır:

M. Ali — Hüsnü, Hristo — Hüseyin, Ömer, Saim — Sabri, Hakkı, İbrahim, Şeref, İbrahim.

Buna mukabil Beykozlular da Bahadırdan mahrum olarak sahaya çıkmışlardır.

Oyun Adnan Akının hakemliği altında başlamış ve derhal hâkimiyeti ele alan Beşktaşlılar 15 inci dakikada birinci gollerini kazanmışlardır. Bu gol Beykozluları canlandırmış ve hücuma geçmişlerdir. Birinci devre de bu suretle 1-1 beraberce bitmiştir.

Bu maçın ikinci devresi çok çetin geçmiş, ve Siyah beyazlılar büyük bir tehlike geçirmişlerdir. Tedafüi bir oyun oynayan Beykozlular Beşiktaşlılara gol kaydetmek imkânını vermemişlerdir. Maçın artık berabere neticeleneceği kanaati tamamen hasıl olmuşken ve oyunun bitmesine 30 saniye kala, Sabri, Beşiktaşı galibiyete ulaştıran golü kaydetmiştir ve Beykoz, berabere bitirmek üzere olduğu oyundan 2-1 mağlûp çıkmıştır.

Galatasaray - Pera

Beykoz sahasında oynanan Galatasaray Pera karşılaşmasını Galatasaraylılır 7-2 kazanmışlardır.

Ankara at yarışları

Ankara, 27 (Vatan) — Ankara sonbahar at yarışları bugün başladı. Neticeler şöyledir:

BİRİNCİ KOŞU:

Birinci Menevîş, ikinci Tiryaki, üçüncü Kader.

Müşterek bahis Tiryaki ve Menevişin ganyanı 110, Tiryakinin plâsesi 115, Menevişin plâsesi, 115 kuruş.

İKİNCİ KOŞU:

Birinci Tomurcuk, ikinci Sava, üçüncü Ceylântek.

Tomurcuğun ganyanı 170, plâsesi 115, Savanın plâsesi 120 kuruş.

ÜÇÜNCÜ KOŞU:

Birinci Gonca, ikinci Komisarj, üçüncü Sifkap.

Goncanın ganyanı 235, plâsesi 160, Komisarjın plâsesi 260 kuruş.

DÖRDÜNCÜ KOŞU:

Birinci Gungadin, ikinci Demet, üçüncü Karabiber.

Gungadinin ganyanı 155 kuruş.

BEŞİNCİ KOŞU:

Birinci Destegül, ikinci Varadin, üçüncü Haspa.

Destegülün ganyanı 12 lira, plâsesi 235, 240 kuruş. Varadinin plâsesi 235 kuruş, Haspanın 425 Kr.

ALTINCI KOŞU:

Birinci Sekban, ikinci Alceylân, Sekbanın ganyanı 880 kuruş.

3, 5 inci koşular arasında çifte bahis Gonca - Destegül 39 lira 90 kuruş verdi.

★

Ankara, 27 (Vatan) — Futbol mevsimi açılış kupası maçlarına, bugün Ankaragücü sahasında devam edildi. Saat 11 de oynanan Ankaragücü - Kırıkkale maçı, her iki devrede de üstün ve bilgili bir oyun çıkaran Ankaragücü lehine 3-0 bitti.

Gelecek hafta yarı son maçı Yedek Subay Okulu ile Ankaragücü oynayacaktır.

BULMACA

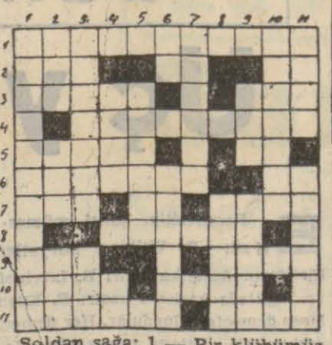

Soldan sağa: 1 — Bir klübümüz, 2 — Garbi Anadolu; Bir nida; Bir edatın kısa ve kabası, 3 — Uydurma; Evin kısımlarından, 4 — Mübayaa eden edene; 5 — Bir hastalık, Kurum; 6 — Merhamet etmeme, Bir taraf, 7 — Parmağın üç harfi, bir nota; Bir renk. 8 — Kümelemek; 9 — İştenin kabası; Bir hükümdar; 10 — Sarhoş nidası; Tersi: Emreden, 11 — Dişleme; Abide.

Yukardan aşağıya: 1 — Deniz taşıtı komutanı; 2 — Eski bir unvan; Sıcağın üç harfi; Halis, 3 — Gerekli şeyler; Bir böcek, 4 — Mübayaa; Sanat; 5 — Erkek dadı sahibi olan. 6 — Zamanın kısımlarından; Dağ kovuğu. 7 — Para yardımı, 8 — İtme, 9 — Duacı; ayni yaşta olanlar, 10 — Yükseklere çıkaran bir şey. 11 — Ek; Hayvanın ayağını demirlet!

DÜNKÜ BULMACANIN HALLİ

Soldan sağa: 1 — Kânunuevvel, 2 — Öde; S. M.; Re. 3 — Mizah; Sem. 4 — Asabiyeci. 5 — Rahat; R. N. 6 — Edememe; Ek. 7 — Hat; Ma; Tapa, 8 — Mikras. 9 — Can; Buda, 10 — Ulah; Riad (dâir), 11— Matara; Nema.

Yukardan aşağıya: 1 — Kömüre hücum. 2 — Adi; Ada, Alâ. 3— Nezahet; Nat (Tan), 4 — Asam (masa); Ha. 5 — Hâtemi, 6 — Us; Makara. 7 — Emrine. 8 — Taban, 9 — Ser; Asude. 10 — Ereenep (pencere). 11 — Lem'i; Kanada.

Teknik Okulu Müdürlüğünden :

Mühendis kısmı giriş imtihanları 2/10/942 ve fen memurluğu kısmı giriş imtihanları 10/10/942 tarihlerinde yapılacaktır. İmtihanlara gireceklerin bu günlerde saat 8.30 da okulda bulunmaları.

Okulun 1942 - 1943 öğretim yılına 19/10/942 pazartesi günü başlanacağı ilân olunur. (80)

Şark cephesinde son hafta

Harekâtın Almanlar tarafından yapılan bir hulâsası

Berlin, 27 (A.A.) — Askeri kaynaktan bildiriliyor:

20/26 eylûl haftası içinde, Alman ve Rumen kıtaları şimal batı Kafkasyada ormanlık ve geçilmesi güç arazide taarruzlarına devam etmişler ve bir çok ehemmiyetli dağ mevzilerini ele geçirmişlerdir.

Terek nehrinde Alman taarruzu bu nehrin büyük dirseği dolayların da, Proklandi'nin cenup doğusunda ilerlemiş ve bir çok şehirler hücumla zaptedilmiştir.

Stalingradda şiddetli sokak muharebeleri Volga istikametinde ağır olmakla beraber terakkiler kaydetmiştir. Bolşevikler şehrin şimalinden ve çok yukarılarda Alman mevzilerini yarmak teşebbüslerine devam etmişlerdir. Bolşevikler boşa giden bütün bu taarruzlarında 251 tank kaybetmişlerdir.

Don cephesinde Alman, Macar ve İtalyan kıtaları, bu nehri geçmek için Rusların yaptıkları müteaddit teşebbüsleri püskürtmüşlerdir. Alman hücum kıtalarının hareketleri muvaffakiyetle neticelenmiştir.

Voronej yakınlarında, düşman bütün hatta arasız olarak büyük kuvvetleri taarruza geçirmiştir. Bizzat Voronej şehrine karşı gayretlerinde ısrar etmemiş ise de bu şehrin şimal batısında hâlâ taarruzlarda bulunmaktadır. Bütün bu taarruzların yegâne neticesi bir çok Rus tanklarının tahribi olmuştur.

Merkez cephesinin muhtelif noktalarında mevzii Alman hareketleri muvaffakiyetle neticelenmiştir.

Rjev yakınlarında oldukça ehemmiyetli muharebeler cereyan etmiştir. Burada da Sovyetler muvaffak olamamışlar ve hafta sonlarındaki faaliyetleri, bir çok tank kaybettikten sonra kuvvetten düşmüştür.

Ladoga gölünün cenubunda bir Alman taarruzu düşmana şiddetli mukavemetine rağmen toprak kazancı temin etmiştir.

Balıkçılar yarım adası sahilinde Ruslar Motovski koyuna asker çıkarma teşebbüslerinde bulunmuşlarsa da bu teşebbüs püskürtülmüştür. Hava muharebelerinde Alman ve Fin avcıları hiç bir kayba uğramaksızın 19 Sovyet tayyaresi düşürmüşlerdir.

Alman hava kuvvetleri 21 ile 25 eylûl arasında hava muharebelerinde ancak 26 uçak kaybetmiştir. Buna mukabil Ruslar hava muharebelerinde 287 uçak ve yerde de 62 uçak kaybetmişlerdir.

Tayyarecilerimiz Karadeniz sahilinde henüz Rusların elinde bulunan limanların açıklarında bir yüzer havuz, beş ticaret gemisi, bir mavna ve bir devriye gemisi hasara uğratmışlardır. Volga ağzında tayyarecilerimiz iki petrol gemisini batırmışlardır. Ve iki nakliye dubasını da hasara uğratmışlardır. Ladoga gölü üzerinde de bir ticaret gemisi batırılmış ve bir ticaret gemisile bir devriye gemisi hasara uğratılmıştır.

Karadenizde Alman hücumbotları bir devriye gemisile bir vapur batırmışlardır.

GRİPİN

Baş, diş, nezle, grip, romatizma

Nevralji, kırıklık ve bütün ağrıları derhal keser

İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

Saç bakımı güzelliğin en birinci şartıdır.

PETROL NİZAM

Her eczanede satılır.

DOKTOR

ORFANİDİS

Cild ve Zührevi mütehassısı

Beyoğlu Suteraz sokak No. 5 Nil apartıman 2 ci kat Tel: 43734

Radyo

BUGÜNKÜ PROGRAM

SABAH

7.30 Program ve saat ayarı, 7.32 Vücudumuzu çalıştıralım, 7.40 Ajans haberleri, 7.55 Radyo salon orkestrası.

ÖĞLE

12.30 Program ve saat ayarı, 12.33 Karışık program (Pl.), 13.00 Saz eserleri ve şarkılar.

AKŞAM

18.00 Program ve saat ayarı, 18.03 Fasıl heyeti, 18.45 Radyo dans orkestrası, 19.30 Saat ayarı ve ajans haberleri, 19.45 Serbest 10 dakika, 19.55 Şarkı ve türküler, 20.15 Radyo Gazetesi, 20.45 Bir halk türküsü öğreniyoruz, 21.00 Konuşma, 21.15 Karışık program (Pl.), 21.30 Konuşma, 21.45 Radyo senfoni orkestrası, 22.30 Saat ayarı, ajans haberleri ve borsalar, 22.45 Yarınki program ve kapanış.

ADEMİ İKTİDAR VE BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

FORTOBİN

S. V. İ. MÜAVENET VEKÂLETİNİN RUHSATINI HAİZDİR

HER ECZANEDE BULUNUR POSTA KUTUSU 228

REÇETE İLE SATILIR

Resmî dairelerin İlân işleri Hakkında mühim bir Tebliğ

Şimdiye kadar resmi dairelerin ilânlarının neşrine tavassut eden merkezi Istanbulda Erzurum Hanındaki (Türk Maarif Cemiyeti Resmi Ilân Işleri Bürosu Limited Şirketi) tasfiye halindedir.

Ticaret kanununun 232 nci maddesi mucibince mahkemenin tasvibine iktiran etmiş bir şürekâ kararı olmadığından Erzurum Hanındaki Şirketin muameiâta devamı kabil değildir. Bu sebeple ilânlarınızın doğrudan doğruya

İSTANBUL ANKARA CADDESİNDE

KAYA HANINDAKİ

Türk Basın Birliği ve Ortakları Resmî İlânlar Kollektif Şirketine

gönderilmesini rica ederiz. Şimdiye kadar Erzurum Hanındaki Şirkete gönderilen ilânların da Şirketimize tevdi edilmesinin bildirilmesini tavsiye ederiz.

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası

Şube ve ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevibanka muameleleri.

Para biriktirenlere 28,000 lira ikramiye veriyor.

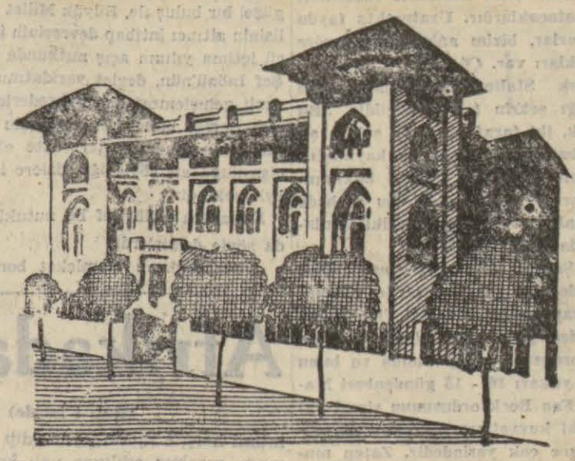

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır.

4 adet	1,000 liralık	4,000 lira		100 adet	50 liralık	5,000 lira
4 »	500 »	2,000 »				
4 »	250 »	1,000 »		120 »	40 »	4,800 »
40 »	100 »	4,000 »		160 »	20 »	3,200 »

DİKKAT : Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir.

Kuralar senede 4 defa, 11 mart, 11 haziran, 11 eylûl, 11 Birincikânunda çekilecektir.

İSTANBUL

HALK SANDIĞI

TÜRK ANONİM ŞİRKETİNDEN:

1 Birinciteşrin 942 perşembe gününden itibaren, gişelerimiz aşağıda gösterildiği saatlerde açık bulunacağını sayın müşterilerimize bildiririz.

SABAH	: 9,30 dan 12,—	Kadar
AKŞAM	: 14,— den 16,—	»
CUMARTESİ:	9,30 dan 11,30	»

DEPO ARANIYOR

150 - 200 metre murabbaı sahada olmak üzere mazbut bir depo aranmaktadır.

Yenipostane caddesi 47 numarada «IPEKIŞ» Şirketi Umumi Müdürlüğüne müracaat. Telefon: 20165.

PARA PARAYI ÇEKER

T. İŞ BANKASI TASARRUF HESABI

KÜÇÜK TASARRUF

T. İŞ BANKASI K. TASARRUF HESAPLARI 2 İkinciteşrin Keşidesine ayrılan ikramiyeler:

1 adet	1000 liralık	
1	» 500	»
2	» 250	»
14	» 100	»
10	» 50	»
40	» 25	»

Sahibi ve Neşriyat Müdürü Ahmet Emin YALMAN
Vatan Neşriyat Türk Ltd. Şti. Vatan Matbaası